

Notulen van de openbare vergadering van de raad van de gemeente Naarden,
gehouden in het stadhuis op woensdag 16 december 2015

Aanwezig	:	R.B.F. Niehe, R.G. de Haas, J.J. Kruijt, mevrouw E.W.H.M. Millin-Snellenberg, J.G. ten Wolde (VVD) J.A.W. Zonneveld, mevrouw G.M. Schermer, M.T. Fambach, J.G.L. de Haan (D66), H.J. de Hollander, F.P.M. Eijpe, G.P.M. Bartelet (CDA), D.J. Bartelink, mevrouw M.B. van Rooijen, P.J Straver (GroenLinks), L.H. Voskuil, mevrouw R.P. Bekkema (PvdA)
Afwezig	:	
Voorzitter	:	Mevrouw J.J. Sylvester
Griffier	:	Mevrouw M.G. Knibbe
Wethouders	:	Mevrouw M.A.H. van Meerten-Kok, Mevrouw M. Sanderse, O.W.E. Vroom
Secretaris	:	Mevrouw H. Molenbrugge
Verslag	:	Mevrouw M. Duller, Bureau ARTEP

1a Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter** opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom bij de laatste vergadering van de raad van Naarden.

De **voorzitter** zegt dat op zondag 13 december 2015 mevrouw Marleen de Pater – Van der Meer, burgemeester van de gemeente Muiden, na een ziekteperiode is overleden. Mevrouw De Pater heeft hierdoor de start van de door haar gewenste gemeente Gooise Meren niet meer meegemaakt. Burgemeester Sylvester heeft mevrouw De Pater leren kennen als een krachtige vrouw. Zij was, ondanks haar ziekte, tot het laatst toe zeer betrokken bij de medemens in Muiden maar ook bij de fusie. Kort geleden heeft zij nog contact opgenomen met burgemeester Sylvester om haar te feliciteren met haar nieuwe ambt waar zij ook grote affiniteit mee had. De gedachten gaan uit naar haar kinderen, kleinkinderen en familie maar ook naar de raad, college en medewerkers van de gemeente Muiden.

Er wordt een minuut stilte in acht genomen.

De **voorzitter** stelt de agenda ongewijzigd vast.

2. Besluitvormende raad

2a. Lijst van ingekomen stukken week 15-46 t/m 15-50

De lijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

2b. Vaststellen kort verslag Voorronde 26 oktober 2015

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

2c. Vaststellen notulen raad 2 en 11 november 2015 en 7 december 2015

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Terugblik op historie van de raad van Naarden door oud-raadslid en oud-wethouder de heer Van Dulm

"Voorzitter, Weledelachtbaren van het bestuur van de stad Naarden,

De Gooische Hoofstad,

't sterke NAARDEN

Leed door Stichternaars

werd door het Spaansch Gebroed,

Schier overstroomd van burgerbloed

Moest Pruisen Ontvangen.....

Toen dit huis 400 jaar bestond, werd er aan de vooravond van de Open Monumentendag 2001 een bijeenkomst belegd waar burgemeester Patijn sprak over *Indien de muren zouden kunnen spreken*. Als dat vanavond letterlijk zou worden genomen dan zat u hier nog dagenlang en moest er vervolgens nog worden overgeschakeld naar 250 jaar geschiedenis over de periode dat dit huis nog niet bestond. Gelukkig is het mogelijk een gemeente op te heffen zonder dat de geschiedenis wordt weg gepoetst. Het archief staat nog bol van niet uitgezochte informatie en Naardens historisch geweten 'De Omroeper' blijft ons ook in de toekomst bij de geschiedenisles houden.

Wanneer ergens tussen 1350 en 1351 het nieuwe Naarden op last van graaf Willem de V van Holland op deze zanderige plek achter de aarden wallen aan de Zuiderzeekust herrijst; begint een Vaderlandse stadsgeschiedenis die zijn gelijke niet kent. Het overleven en het bewaren van de zelfstandigheid staan daarbij voorop. Om na 665 jaar te eindigen in een van de prettigste leefomgevingen in Nederland binnen een nieuwe bestuurlijke eenheid die geheel past binnen de geschiedenis van Gooiland. Met Bussum in 1817 afgescheiden van de stad, met Muiden vele malen bestuurd door de stad en Muiderberg eens behorend tot de jurisdictie van de stad.

Tijdens de Raadsvergadering in 1986 waarbij het voorstel voor de eerste herziening van het "Bestemmingsplan Valkenveen e.o. 1976" werd besproken, wist de eigenaar van de speeltuin de bekende Nederlandse circusdirecteur Toni Boltini de show te stelen. Hij was het totaal niet eens met het voorstel waardoor zijn activiteiten werden beperkt in verband met de winterstalling van zijn dieren en het gebruik van de terreinen. Hij riep vanaf de publieke tribune dat zich niet bij hem een circus bevond maar dat het grote circus tegenover hem zat, wijzend naar de Raad. Het is misschien daarom niet verwonderlijk dat het afscheid van burgemeester Patijn voor raadleden en medewerkers van de gemeente in het teken stond van het circus Patini.

Het gemeentebestuur van Naarden was door de eeuwen heen geen circus maar het was wel jongleren; door hoogte- en dieptepunten voer ik u. De stad was zoals een raadslid dat in 1925 typeerde "een hoeksteen in het verdedigingsstelsel van Holland", het was manoeuvreren tussen Hermes en Mars, tussen nijverheid en handel aan de ene kant en de verdediging op de vestingwerken met bommen, granaten en bezetting anderzijds. Een ander raadslid gaat verder "men dient zich te herinneren en het mag nimmer worden vergeten, mijnheer de voorzitter, dat de eervolle taak, welke onze gemeente heeft vervuld, groot ongerief van hare inwoners betekende en dat hierdoor de mogelijkheid om zich op normale wijze te ontwikkelen, ernstig belemmerd is geworden, dit in 's lands belang...".

Het stadsbestuur achter de aarden wallen liep tijdens de Middeleeuwen aan een strakke leiband van de graven van Holland en hun opvolgers.

Ondanks dat de eigengereide Gooiers en Naarders niets moesten hebben van gezag; zij wensten hun eigen zaken te regelen. P.C. Hooft, baljuw van Gooiland te Muiden, karakteriseerde in het begin van de 17de eeuw de Naarders als onrustig, heethoofdig, koesteren snel wrevel en zitten vol vooroordelen.

De inwoners deden dan ook regelmatig venijnige uitvallen richting de Geldersen en de bisschoppen van Utrecht. De prijs die hiervoor werd betaald was hoog; enige malen werd de stad aangevallen en ernstig door brand aangetast.

Hoewel bij het uitbreken van de Opstand in 1568 het stadsbestuur trouw bleef aan Philips II als heer der Nederlanden, was de meerderheid van de burgers en overige ingezetenen voor Oranje. De rector van de Latijnse school, Lambertus Hortensius, verhaalt uitvoerig over de situatie waarbij het bestuur door de roerige situatie in de omgeving niet weet welke zijde zij moet kiezen. Onder druk van de bevolking gaat zij om en bij de komst van de Spaanse troepen probeert zij zich echter weer onder het gezag van de landsheer te schikken en krijgt het erewoord. Dit bleek echter te laat

*Daar elk het hart ontzong in 't nijpen van den nood,
Waart gij 't, O Naarden! Die den vijand spitste bood,
Als een 'leeuwenmoed, en boven uwe krachten,
Terwijl het moordmes reeds werd voor uw' hals gezet*

Als in 1580 het puin is geruimd; de geslechte wallen zijn herbouwd, de burgemeesters zijn gerekruteerd uit de nieuwe vroedschap van *'twaalf notabele personen, die alle jaaren op nieuw verkoren worden'* uit de aanzienlijke burgers er kan weer aan de slag worden gegaan onder het wakend oog van de drossaard van Muiden, baljuw, dijkgraaf van Naarden en van Gooiland. Na de in gebruik name van dit nieuwe huis in 1601 bleek dat de hand van de Staten van Holland vaak machtiger was dan het bestuur van een stad dat geen stemrecht had in hun gelederen. De Staten schroomde in 1659 niet door legering van een tweetal compagnieën van hun lijfwacht de inwoners danig onder druk te zetten om hun verzet tegen de nieuwe bepalingen betreffende het gebruik van turftonnen op te geven. Trouwens de komst van het gewestelijk bestuur en later Provincie kwam in de loop der eeuwen vaker voor.

In verband met de wens van de Provincie Noord-Holland een vuilstort aan te leggen bij de Hollandse Brug in de jaren '80 van de vorige eeuw kwamen niet één maar twee gedeputeerden 'De Boer' naar de raadsvergadering; een van de raadsleden merkte op dat het niet de eerste keer was dat een 'hoogmogende' aan de poorten van Naarden klopte en dat voorspelde niet veel goeds.

Dertien jaar later in 1672 zorgt het landsbestuur er voor dat Naarden als onderdeel van de Hollandse Waterlinie een cruciale plaats krijgt in de verdediging van Holland en Amsterdam in de strijd tegen de troepen van Lodewijk de XIV. Het is vooral de berenning – omsingeling - en de daaropvolgende bestorming de stad weer in puin kwam te liggen.

Met het gereed komen van De Amsterdamse Poort zijn de nieuwe vestingwerken die in zijn contouren vandaag de dag nog bestaan, afgerond. Naarden is van dat moment een militaire vesting met alle gevolgen van dien. Niet alleen het stadsbestuur gaat over de stad maar ook de vestingcommandant; niet alleen de schutterij is verantwoordelijk voor de stadverdediging maar ook het garnizoen; niet alleen handel en nijverheid bepalen het economisch klimaat maar ook de gelegerde troepen. Het economisch verval zet zich steeds verder door; minder weefgetouwen en teruglopende handel door het dichtslippen van de open vaarverbinding naar zee.

Veel wat er plaatsvindt in het stadsbestuur wordt in de 18de eeuw buiten de resolutieboeken – de verslagen – gehouden en werd verzwegen. De regentencultuur die ook in het stadsbestuur van Naarden overheerst vormt een gesloten front tot dat de patriottenbeweging waarbij de hoogste lagen van de burgerij inspraak eist het roer wenst om te gooien. Er valt echter weinig te lezen over de ruzies tussen de burgermeesteren, de vroedschap en de krijgsraad. Er ontstaat een eensgezinde progressieve stadregering waar binnen regelmatig kleine schermutselingen plaatsvinden over kwesties zoals de zondagse winkelsluiting. Het waren hier geen radicale toestanden eerder gematigd in vergelijking met de situatie in de andere Hollandse en Utrechtse steden. De Vesting krijgt ernstig te maken met de gevolgen van deze patriotische wetsverzeking. Pruisische troepen komen in de Republiek orde op zaken stellen op verzoek van de Orangisten. Aanvankelijk wilde het manmoedige bestuur de poorten sluiten maar daar wordt toch maar vanaf gezien met gevolg dat in 1787 vele huizen inkwartiering krijgen. Acht jaar later wandelen, zonder enige weerstand, de Franse revolutionaire troepen onder generaal McDonald de Vesting binnen.

In de vergadering van 26 januari 1795 besluit het stadsbestuur zich op te heffen om een paar weken later als nieuw municipaliteitsbestuur te herrijzen onder de geneugten van een revolutionair bestuur onder de slogan van Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap, Naarden krijgt het zwaar. Op het moment dat de Lodewijk Napoleon in het nieuw gecreëerde Koninkrijk Holland arriveert, begeeft het gemeentebestuur van de Municipaliteit van Naarden en Bussum zich per trekschuit met spoed naar zijn paleis Huis ten Bosch in Den Haag; na een week wachten krijgen zij audiëntie; zij klagen over de slechte economische situatie met name over de reeds vele tientallen jaren kwijnende nijverheid; vragen steun voor de kwakkelende landbouw en ..... verzoeken om een 'garnison permanente'. Dit laatste komt niet direct maar vlak voor de inlijving van het Koninkrijk door het Franse Keizerrijk. Dit zal de stad weten. Het eindresultaat is geen herstel van oude tijden in november 1813 maar wederom oorlog voor en op de wallen; dood en kapotgeschoten huizen.

Tijdens de wederopbouwperiode valt het grondgebied van Naarden uiteen; in 1817 wordt het dorp Bussum afgescheiden en wordt het zelfstandig; drie jaar later gaat definitief het juridisch gezag over de Hilversumse Meent naar Hilversum. Pas in 1966 moet de stad wederom grondgebied afstaan wanneer een deel van het Naardermeer aan Muiden wordt overgedragen. Het grondgebied wordt weer vergroot bij het ontstaan van de provincie Flevoland in 1985 wanneer een deel van het Gooimeer binnen de gemeentegrens komt te liggen.

Met het huis hier is het bijna gedaan; door zwaar achterstallig onderhoud en opgelopen schade bij de bombardementen. Het zou volgens Burgemeester Thierens moeten worden gesloopt. Een herenhuis aan de Vrouwenstraat thans Cattenhagestraat zou moeten worden gekocht; het pand waar tot aan de nieuwbouw het politiebureau was gevestigd.

De onderwerpen die sedert het vertrek van de Fransen aanbod komen in het bestuur, hebben vooral te maken met hetgeen zich in de Vesting afspeelt en hebben betrekking op de landbouw. In het bijzonder de positie die de stad speelde in de Vergadering van Stad en Lande van Gooiland, het bestuur van de Erfgooiers, waarvan de burgemeester tot het tot de invoering van de Erfgooierswet in 1912 voorzitter is. Burgemeester Wesseling toont zich dan ook zeer verontwaardigd in de laatste vergadering, als hij deze invloedrijke positie voor Naarden verliest aan een onafhankelijke voorzitter van de Vereniging van Stad en Lande van Gooiland

Een grote verandering vond er in het stadsbestuur plaats bij de invoering in 1851 van de nieuwe gemeentewet. De Raad wordt het hoofd van gemeente; de raadleden krijgen voor zes jaar zitting waarbij wordt bepaald dat een derde van de leden schervensgewijs om de twee jaar aftreden volgens een rooster dat per de 1ste september ingaat. De eerste periode na drie jaar geschiedde bij loting. De burgemeester wordt voor zes jaar benoemd. De wethouders zitten eveneens zes jaar en treden om de drie jaar af. Tot de stemgerechtigden behoren degenen die twaalf gulden directe belasting betalen.

De aanleg in 1871 van de Oosterspoorweg met Amsterdam biedt nieuwe perspectieven voor de stad; de Raad verzoekt dan ook B&W het belang van Naarden te bepleiten bij de Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij

Aan het einde van de 19de eeuw rezen aan de randen van de Verboden Kringen kleine wijkjes op zoals de sierlijke houten huizen aan de Sandtmannlaan en directe omgeving.

Na de mobilisatie als gevolg van de Frans-Duitse oorlog in 1870-71 worden de werken van Naarden in staat van verdediging gebracht; vinden vele veranderingen plaats in de Vesting en het buitengebied. Het gemeentebestuur legt voortdurend voorstellen aan de raad voor de verkoop van gronden aan het ministerie van Oorlog in verband met uitbreiding, nieuwbouw en modernisering van verdedigingswerken en opstallen.

Daar stond tegenover dat het keurslijf van de vesting steeds meer klemde daarom werd in de raad gediscussieerd over het medegebruik van de weg naar het station Naarden-Bussum en over de bouw van de Kippenbrug – de verbinding tussen Bastion Turfpoort en de bedekte weg; het Ministerie van Oorlog ging hiermee akkoord.

De mobilisatie van 1914 geeft zeer grote ontwrichting in de samenleving door de grote hoeveelheid soldaten in de Vesting.

Vlak na de beëindiging van de situatie (1919) ontvangt het gemeentebestuur een brief van Gedeputeerden Staten waarin wordt aangekondigd dat Naarden en Bussum worden samengevoegd. Er wordt ook met de gedachte gespeeld dat zolang de Regering '*dwazelijk aan een versterkt Naarden hecht*', alleen annexatie plaats vindt van de Naardense bebouwing die tegen Bussum aanligt. Deze plannen zullen echter sneuvelen in de Tweede Kamer. Het grote

gevaar dat de ruime meerderheid van de Raadsleden en College ziet, is nog lang niet geweken. Twee jaar later komt er wederom een schrijven van Gedeputeerde Staten waarbij een fusievoorstel wordt aangekondigd van vijf Gooise gemeenten: Naarden, Bussum, Huizen, Blaricum en Laren. De Raad bestaat dan uit de Rooms-Katholieke Staatspartij, Vrijzinnig Democraten, S.D.A.P., Christelijk Historische en Anti-Revolutionairen; zij stellen zich krachtig te weer onder leiding van de beide wethouders: Van Wettum en Van Wilderen en worden uit de bevolking ondersteunt door acties georganiseerd door dominee Drijver. De Erfgooier Floris Vos die namens Naarden zitting heeft in bestuur van Stad en Lande van Gooiland merkte in de Gooi en Eemlander op: *Waarom dit alles; sloot Naarden de toegangswegen naar Bussum af; heeft Naarden vrijgekomen mijnen in de vaart gelegd; is Naarden oorzaak van het gebrekkige tramvervoer in het Gooi!*

De fusiegedachte wordt gekeerd maar verdwijnt niet uit beeld bij de hogere bestuursorganen; eind 1940 is het wederom onderwerp van discussie; met dezelfde argumenten wordt het voorstel wederom en blok door de raad afgewezen. Het college constateert dat Bussum niet noodlijdend is, Naarden geen steun behoeft en financieel gezond is. In de jaren '50 van de vorige eeuw komt er weer een voorstel.

Wanneer de fusie in 1921 is afgewend wordt Van Wettum, na een periode van 18 jaar raadslid en wethouder, burgemeester. Naarden krijgt een burgemeester uit eigen gelederen.

Het betekent een nieuwe fase in het bestuur; daadkrachtige bestuurders volgen elkaar op: Van Wettum, Boddess Hosang en Visser. De raad brengt eveneens doortastende wethouders voort die samen met de gemeentearchitect Deenink nieuw elan in de gemeente brengen. Zij krijgen grote bouwplannen van grond krijgen, mede dankzij een van de meest belangrijke doorbraken in de geschiedenis van de stad.

Bij Koninklijk Besluit van 28 mei 1926 nr. 156 worden de Vestingwerken opgeheven. *De knellende verboden kringen verdwijnen; een nieuw tijdperk is alzoo in de geschiedenis voor Naarden aangebroken* merkt het raadslid Van Raaijen op. De raad toont zich zeer verheug; *Hoewel wij den aard der omstandigheden (en niet in het minst door de gordel van vestingwerken) ons ook in het afgelopen jaar niet konden ontplooien, gelijk wij allen dit wel wenschen zoo is toch door de ongedachte opheffing der aloude vesting een perspectief geopend dat nieuwe werkkraft en toewijding kan schenken aan allen die de belangen dezer gemeente helpen te bevorderen.* De raad discussieert vervolgens over de hoogte van de kosten van het vuurwerk ter gelegenheid van de opheffing en vraagt zich af of de tijd wel rijp is feest te vieren.

Een andere bijzonderheid is het toetreden van het eerste vrouwelijke raadslid mevrouw A. Schubert-van Zelm van de Vrijzinnig Democraten; de voorzitter merkt op dat er nu eindelijk iemand toetreedt die deskundig is op het terrein van het gezin!

In 1927 geeft de strijd binnen het College over het bouwproject Twisthoek zoveel commotie dat wethouder Jac. Smits van de Vrijzinnig Democraten in conflict raakt met het bestuur van zijn partij. Samen met anderen richt hij de Vereniging Gemeentebelang Naarden op, een neutrale partij die streeft naar een nieuw Naarden; nieuwe wegen en nieuwe landhuizen. Bij de verkiezingen halen zij twee zetels en vier jaar later drie. In verkiezingsblad 'De Sirene' wordt de aanval ingezet tegen de Vrijzinnig Democratische raadsleden. Gemeentebelang zorgt de komende jaren voor allerlei politiek gedoe in de raad. Jac. Smits zal tot 1941 in de raad zitting hebben en is met 36 jaar het langst zittend raadslid ooit. Onder zijn bezielende leiding als wethouder komt in 1939 de Van Wettumweg tot stand die eindelijk zorgt voor een betere ontsluiting van de Vesting.

Lokale partijen zijn kenmerkend voor de Naardense politiek in de 20ste eeuw; naast Gemeentebelang was er Naarden Vooruit, Progressief Naarden (combinatie PvdA en de PSP), Levend Naarden en Naarden 1990. Daarnaast waren er steeds de vaste politieke partijen. Als gevolg van de inval van de Duitsers wordt op 14 mei 1940 Vesting in staat van verdediging gebracht met gevolg dat de burgerbevolking wordt geëvacueerd naar buiten; de capitulatie zorgt ervoor dat de inwoners weer snel kunnen terugkeren. Burgemeester Boddess Hosang sprak zijn bewondering uit over 'de kalmte en rust, waarmede de burgerij der vesting haar woonhuizen heeft verlaten, als de hartelijke hulpvaardigheid door de burgerij van de buitenwijken getoond'. Maar donkere volken trekken zich samen voor het eerst werd door ingrepen van buitenaf een raadslid weggewerkt. Het krachtdadige lid van de SDAP mevrouw

Maria Anna Adelaar-Fürth mocht eind december van dat jaar op grond van een algemene maatregel van de bezetter tegen Joodse Nederlanders in overheidsdienst en openbare functies geen lid meer zijn van de raad. Aan het einde van het jaar was zij opzijgeschoven. In de raadsverslagen is hier niets over terug te vinden. Echter Jac. Smits pleegt met instemming van Boddens Hosang een opmerkelijk staaltje van papieren verzet; hij weet in de eerste volgende vergadering daarna de burgemeester haar wederom te laten bedanken voor haar inzet als gedelegeerd raadslid in het bestuur van de Wijkverpleging. Zij zal uiteindelijk in 1943 in het vernietigingskamp Sobibor worden omgebracht.

Op last van de bezetter worden op 1 september 1941 de werkzaamheden van de gemeenteraad gestaakt. Burgemeester Boddens Hosang wordt het jaar daarop afgezet en geïnterneerd in Beekvliet en St. Michielsgestel; enige tijd later wordt de gemeentesecretaris Jurjen Visser ontslagen. Hij zal na zijn internering actief aan het verzet deelnemen. Het hoogste gezag in de stad komt achtereenvolgende burgemeesters van NSB-signatuur te liggen. Bij de bevrijding van Naarden worden zowel Boddens Hosang als Visser in hun functie hersteld. Er wordt een noodraad ingesteld tot augustus 1946, gekozen uit 45 vooraanstaande burgers uit verschillende lagen van de bevolking. Bij het aantreden zegt Boddens Hosang dat hij wil volstaan met zijn dankbaarheid uit te spreken *dat de tijd van particulier gemanipuleer in het donker ten einde is en de belangen der gemeenschap wederom in het openbaar behandeld kan worden*. Het stelt dat *er altijd een rotsvast geloof was in het goede wat uiteindelijk toch altijd overwint van het slechte wanneer wij niet wisten dat na jaren van druk weer jaren van voorspoed komen!*

Zijn opvolger in 1947 wordt de gemeentesecretaris Jurjun Visser, hij zal leiding geven aan een college dat zorgt voor de totstandkoming het uitbreidingsplan 'Nieuw Naarden' waarmee de woningnood wordt aangepakt en leidt tot de realisatie van de wijken Vierhoven en het Ministerpark met 855 woningen. Tijdens zijn ambtsperiode zal het stadhuis worden verbouwd en ontstaat de Burgerzaal echter zonder een immens vloerkleed waarvoor het raadsbesluit door GS wordt vernietigd wegens onverantwoordelijke uitgave ten tijde van de wederopbouw. Het Stadhuis en het secretariegebouw aan de overzijde blijkt in de loop der jaren veel te krap te zijn.

Tijdens de eerste raadsvergadering in 1980 wordt aan de architect Hondius een krediet verstrekt voor het ontwerp van een stadskantoor naast dit huis. In een interview in de Gooi en Eemlander laat hij weten *'Hondius wil iets maken waarvan je het gevoel krijgt' dat heeft er altijd gestaan*. Wanneer de eerste plannen binnen komen slaat de vlam in de pan. De raad raakt verdeeld met name binnen de grootste fractie in de raad de VVD. Bij de verkiezingen komt uit het niets een nieuwe politieke partij Levend Naarden naar voren met vier zetels; gedragen door vele oorspronkelijke Naarders de strijdkreet 'Nooit'. De strijd loopt zo hoog op dat de bouw die reeds was begonnen, wordt stil gelegd; uiteindelijk blijkt de schadeclaim van de bouwondernemer het aantal tegenstanders in de raad doen afnemen en kan het nieuwe stadskantoor in 1986 worden geopend. De laatste werkelijke grote debat komt daarmee ten einde.

In dit huis zou nog veel gebeuren en gediscussieerd maar een diepte punt en een hoogte punt mag niet ontbreken.

Tijdens de Nieuwjaarsreceptie van 1990 waren vele beneden in de hal getuige dat een boze burger een zak met van koeienmest gooide naar de CDA-wethouder Piet den Bleker met gevolg dat het geweldig stonk, de commissaris van politie de volle laag kreeg op zijn geleende gala tenue en dat bijtende spetters het schilderij van de brand van Naarden in 1572 raakten. Een hoogtepunt was het bezoek van de eerste president van het onafhankelijke Tsjecho-Slowakije Václav Havel in april 1991 aan het Mausoleum van zijn vader des vaderlands en de leermeester der volkeren Jan Amos Comenius. In de Burgerzaal werd hem, zijn vrouw en zijn gevolg een lunch aan geboden door het gemeentebestuur in het bijzijn van de wethouders en de fractievoorzitters.

Het gemeentebestuur onder voorzitterschap van de burgemeesters Kastein, Patijn en Rehwinkel ging het begin van de 21ste eeuw in om thans voorgoed te eindigen onder de eerste vrouwelijke voorzitter mevrouw Sylvester met een termijn overeenkomstig de gemeentewet van 1851.

De cirkel is bijna rond.

Na de bevrijding van Naarden in 1814 had de stad 16 burgemeesters, 13 gemeentesecretarissen, zo'n wethouders en zo'n 150 raadsleden. De kortste raadsvergadering was onder burgemeester Kastein: negen minuten en de langste duurde onder burgemeester Patijn tot 02.15 uur.

De raad en haar voorgangers gingen over alles: uitbaggeren van de grachten; onderstand aan armen, gemeentebegrotingen, tarieven voor het beschikbaar stellen van de lijkkoets, verzoeken voor gratis onderwijs, verzoek om de Omnibus in 1875 van het station Oosterspoor onder de Vesting te laten rijden; toestemming de Gooische tram aan te leggen en weer in 1940 op te ruimen; afbreken, bouwen en afstoten van een zwembad met voortdurend extra voorzieningen; centrumplan vesting met een vestiging van de Hema; bouwen van een gemeentelijke jachthaven en instellen beheersraad en dat allemaal weer afstoten; groot aantal bouwprojecten die soms snel maar vaak eindeloos duurde met als hoogtepunt de realisatie van het Van Goghkwartier; jaarlijks kritisch beoordelen van de begroting van het Gewest thans Regio Gooi en Vechtstreek; aankoop van de forten aan de Karnemelksloot voor Fl. 11.900,-, waarbij de raad hoopt dat dit bedrag geen maatstaf zal zijn als het over de gehele Vesting gaat; eerste en thans tweede centrumplan Keverdijk; aanschaf van brandweerauto's en politievoertuigen; Naarden promotie; plannen voor een vaarverbinding; participatie; communicatie; inspraakrondes; tientallen Verkeersplannen; Hockey Club Naarden en ook die van Huizen; aangaan en opheffing gemeenschappelijke regelingen zoals Muziekschool Naarden-Bussum etc. etc..

Er is veel veranderd met inspraak en participatie; een uitspraak van het college uit de jaren 30 van de vorige eeuw blijft nog interessant:

Het bestuur van onze gemeente heeft zich zeer goed gerealiseerd, dat de bewoners – en zeker de toekomstige bewoners – meer belangstelling hebben voor hetgeen de gemeente biedt, dan voor hetgeen de gemeente van hen verlangt.

Ik sluit af met het laatste couplet van het Volkslied van Naarden:

Trots de stormen van de eeuwen
Trots de branding van de zee
Heeft zij moedig stand gehouden,
Ligt zij nu in rust en vree
Nooit zal ik die stad vergeten,
Haar heb ik mijn hart verpand
Heil de oude veste Naarden
Parel van het Naerdincklandt

Waar het thans op neerkomt is de geschiedenis te koesteren
en te laten rusten als ons te richten op Naarden als
Parel van de Gooise Meren.

4. Terugblik op raadsperiode door fractievoorzitters

De heer **Voskuil**, PvdA.

"Voorzitter,

"Een goede Raad is Rood"

Wie nu hier om zich heen kijkt kan niet anders dan twee dingen constateren:

Het eerste is dat deze raad niet heel erg Rood is, maar eerder een palet aan Blauw kent met twee Rode accenten. Met twee zetels is de fractie van de PvdA net niet de grootste, al zijn wij volgens sommigen wel de meest hoorbare.

Laat ik meteen van de gelegenheid gebruik maken om vanaf deze plaats namens mijn fractie mijn excuses aan te bieden aan onze voorzitter die meer dan eens mevrouw Bekkema en mijzelf tot de orde moest roepen tijdens de vergadering. Als je naast fractiegenoten ook goede vrienden mag zijn, zoals Rolien en ik, dan is het welhaast onvermijdelijk dat je samen veel plezier hebt en af en toe in de lach schiet. En laten we wel zijn, er wordt door andere partijen voldoende lachwekkends verkondigd in deze raad...

Een tweede constatering moet toch ook wel zijn dat er in Nederland echt raden te vinden zijn waar de 17 zetels van onze mooie stad, laten we zeggen erg positief bij afsteken.

Als er dan al iets op aan te merken is, dan is dat toch het te kleine aantal zetels van de Partij van de Arbeid in deze raad want dat is wel eens anders geweest. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog, was de nieuw opgerichte Partij van de Arbeid, als opvolger van de SDAP lange tijd de grootste of tweede partij in deze raad en steevast coalitiepartij. Rode raden. Goede raden.

Voorzitter, "Een goede raad is rood" was de titel van het verkiezingsprogramma van Progressief Naarden, de gezamenlijke lijst van PvdA, PPR en PSP, in 1978. Een verkiezingsprogramma op basis waarvan weer 4 zetels werden gehaald met Jan Kleine als wethouder.

De terugval kwam door een onaantrekkelijk, detonerend gebouw, midden in de Vesting, dat bedoeld was eruit te zien alsof het er altijd gestaan had... het Stadskantoor. De stormachtige opkomst van de lokale one-issue partij Levend Naarden betekende een halvering voor de PvdA bij de verkiezingen van 1982.

Het Stadskantoor staat er inmiddels alweer 33 jaar, Naarden is een van de 5 gemeenten zonder lokale partijen, maar de 4^e en 5^e zetel hebben wij nooit meer teruggekregen.

Er zijn veel overeenkomsten te vinden tussen de PvdA toen en nu. Een hoge mate van consistentie mag ik wel zeggen. Niet verrassend juist op het gebied van aandacht voor mensen met een laag inkomen, voor zorg, voor ouderen en voor betaalbare woningen.

Voorzitter, ik citeer:

In de komend jaren zullen de volgende terreinen voor de PvdA actiepunten zijn:

- *het bouwen van betaalbare huurwoningen, de woonlasten omlaag.*
- *rechtvaardige verdeling van inkomen d.m.v. kwijschelding van heffingen voor de minst draagkrachtigen.*
- *bestrijding van de jeugdwerkloosheid*
- *het bevorderen van ontplooiingskansen voor vrouwen en minderheidsgroepen*
- *het treffen van voorzieningen waardoor ouderen langer veilig en zelfstandig kunnen blijven wonen in een door hen zelf gekozen omgeving.*

Dit citaat is niet uit ons programma van de laatste gemeenteraadsverkiezingen, al is dat een begrijpelijke gedachte. Het komt uit het verkiezingsprogramma van 1982, het jaar dat de PvdA met 2 zetels terugkwam in de raad. Het zijn niet alleen de idealen die mijn fractie nog steeds probeert te verwezenlijken. Het zijn de idealen die het diepst in het DNA zitten van ons en al onze voorgangers. Idealen voor een rechtvaardige samenleving, waar solidariteit en emancipatie leidende begrippen zijn. Idealen die wij meenemen naar Gooise Meren.

Het zijn de idealen van de mensen op wier schouders Rolien en ik in deze raad mogen staan. Naardense PvdA-ers, die zich vanuit een diepe overtuiging van Sociale Rechtvaardigheid hebben ingezet voor onze mooie stad. Mensen als Ada Verhulp-de Jager, Hans de Boer, Freek Udo. Mensen als Jan Kleine, Henk Michielse, Sip Landsaat, en natuurlijk mijn oud-fractiegenoten Chris Beun, Hans Verheesen, Conny Herben, Herman ten Kroode, Edgar Molenaars, Johan Drost en alle anderen. Een volledige opsomming is alleen al omwille van de tijd niet mogelijk.

Voorzitter, zoals Naarden onstuitbaar afkoerst op het einde van een zelfstandig bestaan, nader ik het einde van dit betoog. Alvorens ik afrond is er nog één Naardense kwaliteit die ik niet onbenoemd mag laten, al was het maar vanuit een zekere partij-trots. Afgezien van een kundige raad, heeft Naarden ook altijd mogen rekenen op kundige Burgemeesters, waar u de laatste in een lange stoet van bent.

Burgemeesters die onze stad en deze raad door roerige en door kalme tijden loodsten. Burgemeesters die boven de partijen stonden en staan, burgervaders en -moeders die balans brachten in het spel van macht en tegenmacht, die raad en college in het gareel en uit de problemen hielden. En Burgemeesters die sinds de Tweede Wereldoorlog allemaal van de Partij van de Arbeid waren, al zult u dat, voorzitter, in dit gremium nooit laten blijken.

Voorzitter, ik ben in 2006 in de raad gekomen en daarmee het langst zittende raadslid. Ik heb vele collegae zien gaan en nieuwe zien komen. We hebben samen hoogtepunten beleefd, zoals het moment dat de fusie eindelijk een feit was en u een impromptu fusie-feestje organiseerde. We hebben samen ook dieptepunten beleefd. Politieke, zoals het niet doorgaan van de vorige fusie en het niet in Rijkseigendom kunnen houden van de Vestingwerken. En menselijke dieptepunten. In die laatste categorie staat ons allemaal het neerhalen van de MH17 nog pijnlijk voor ogen, waarbij ook een Naardens gezin omkwam

We hebben ontelbare voorstellen, moties en amendementen behandeld. Van de inzet van zeekeoien voor de bestrijding van fonteinkruid in het Gooimeer, tot het aanpakken van Naardense achterstandswijken. Dat laatste betrof overigens niet een door de PvdA aangedragen groot maatschappelijk probleem, maar ging over het achterstallig onderhoud aan boomspiegels in het Rembrandtkwartier. Tsjaaa, we hebben het best goed hier.

Het politieke hoogtepunt van de heer Kruijt van de VVD mag ik natuurlijk niet vergeten te vermelden: zijn motie die opriep bitterballen te serveren bij de borrel na afloop van de raad! Fenomenaal! Vroeg gepiekt, nooit meer geëvenaard...

Voorzitter, Een goede raad is Rood. Maar deze Raad mag er toch ook wel zijn, in al zijn schakeringen blauw, met twee Rode druppels. Lang niet altijd eens, zeker niet altijd eendrachtig, maar wel altijd met volle inzet betrokken bij onze inwoners en ons mooie stadje. Een raad zoals ik Gooise Meren van harte toewens!

Ik sluit graag af met een wens voor onze nieuwe gemeente. Dat doe ik met een parafrase van partijgenoot en oud-wethouder Jan Kleine, bij de festiviteiten ter gelegenheid van zijn 70^e verjaardag: *"Bij alle raden die ik in mijn raadsperiode heb meegemaakt heb ik altijd ondervonden dat we een club zijn die ergens voor staat en ergens voor bezig is en het is altijd voor een ander."*

Zo is het maar net, laten we dat ook in Gooise Meren zo houden.

Dank u wel."

De heer **Kruijt**, VVD.

"Voorzitter, wat een bijzonder moment om hier te staan en deze laatste woorden te mogen spreken. Met een lach en een traan. Want wat hebben wij een mooie en constructieve periode achter de rug en wat zullen we dat gaan missen Natuurlijk gaan we, na ruim 650 jaar Naarden, vol goede moed en met dezelfde ambities verder in de nieuwe gemeente Gooise Meren. Maar het zal nooit meer hetzelfde zijn. Nooit meer vergadering in deze burgerzaal van het prachtige stadhuis, met al z'n historie, die wordt verruild voor de bunker in Bussum die nooit Stadhuis mocht heten. En ook nooit meer de Surinaamse hapjes van onze burgemeester na afloop van een raadsvergadering. Nooit meer die compacte, overzichtelijke raad van 17 met "slechts" 5 partijen. Nooit meer. Maar laten we ook positief vooruit kijken: we veroveren Bussum terug op ons grondgebied en voegen daar ook nog eens Muiden aan toe! Een grotere gemeente is in lijn met de liberale gedachte, dat de gemeente efficiënt en effectief moet werken. En met alle taken en uitdagingen waar we voor staan is dat ook steeds belangrijker. Een fusie is noodzakelijk.

Vanavond blikken we vooral terug. En dan moeten we de archieven in duiken, want de VVD, die zit hier al even. In 1939 besloten de besturen van de Liberale Staatspartij en de Vrijzinnig Democratische Bond met een gezamenlijke kandidatenlijst in Naarden te komen, die later onder de Partij van de Vrijheid zou komen te vallen – overigens, niet te verwarren met de

Partij VOOR de vrijheid; de PVV! Een kleine 10 jaar later lezen we in "de notulen der openbare vergadering van de raad, gehouden op donderdag 26 februari 1948, des namiddags half acht" de inbreng van de heer De Haan. En nee, alhoewel de oudste van de raad en van voor 1966, dat was niet collega Koos de Haan. Hij zegt: "Mijnheer de Voorzitter, de algemene ledenvergadering van de partij van de vrijheid, op zaterdag 24 januari jl. gehouden, heeft na kennisneming van het hoofdbestuur en een delegatie uit het bestuur van het comité tot voorbereiding van de oprichting van een democratische volkspartij met voldoening geconstateerd, dat dit overleg heeft geleid tot het gemeenschappelijk inzicht dat samenwerking mogelijk is tussen de partij van de vrijheid en de leden van gemeld comité in een volkspartij voor vrijheid en democratie." Bent u er nog? Hij vervolgt: "Op grond hiervan maken dus de leden van uw college, die tot de partij van de vrijheid behoorden, thans deel uit van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie!". En zo geschiedde het dat de VVD officieel zijn intrede deed in de raad en het college van Naarden. Niet als grootste partij, want de PvdA had bij de gemeenteraadsverkiezingen van zowel 1949 als 1953 welgeteld 1% meer stemmen dan de VVD: namelijk 28% versus 27%! Gelukkig kwam daar in 1958 verandering in, toen de VVD de verkiezingen won en de verhouding 37% VVD versus 23,5% PvdA was geworden. En sorry collega Voskuil, de PvdA haalde ons nooit meer in en de VVD bleef sindsdien de grootste partij van Naarden. En Gooise Meren.

In een iets recenter verleden, 1989, maakte de VVD fractie zich sterk voor de komst van een supermarkt in de Vesting, en wel in de pastorie van de Rooms Katholieke Vitus Kerk in de Turfpoortstraat die dan zou worden opgeheven. Een zeer luidruchtige reactie volgde, want tijdens de raadsvergadering klonken de noodklokken bij beide kerken in de Vesting. Uiteindelijk kwam het allemaal goed en hebben we nu de kleinste supermarkt van Albert Heijn in de Marktstraat. Luidruchtig was het overigens ook bij de bouw van het Stadskantoor, waarbij de VVD zeer verdeeld was. Memorabel om te noemen is verder dat de VVD eind jaren 90 in de raad een eigen Zalm-norm wist te introduceren, een strenge begrotingsnorm die heel toepasselijk de Kranenburg-norm werd genoemd. Er werd wel meer vernoemd, zo verwierf Joop Smeets raadsbreed de bijnaam Joop Boot, door zijn jarenlange en wel erg hardnekkige lobby voor een vaarverbinding. Maar wel met succes!

In de meer recente geschiedenis van de VVD in Naarden, kan ik het niet laten een paar eigen succesjes te noemen. Laat ik beginnen met – op afstand – ons belangrijkste wapenfeit uit de historie. Dat was natuurlijk de "bitterballenmotie". Nog maar net in de raad, was dat de eerste motie die ik mocht indienen en die er op zag een besluit van de vorige raad terug te draaien. Bezuinigen prima, maar niet op de bitterballen! Bijna net zo belangrijk was de motie die ervoor zorgde dat Sinterklaas weer in het licht door de straten van de Vesting kon lopen, de feestverlichting! Dus als u straks naar buiten loopt, kijkt u dan vooral ook nog even omhoog. Gelukkig was onze fractie niet alleen met bitterballen en kerstlampjes bezig. Bij de diverse projecten en begrotingen heeft de VVD er steeds voor gewaakt dat de gemeente alleen doet wat nodig en wenselijk is, er een financieel degelijk beleid werd gevoerd en inwoners beter betrokken werden bij projecten die van invloed zijn op hun leefomgeving. De burgerparticipatie deed zijn intrede en dat begon eigenlijk allemaal met de caravan op het Ruijsdaelplein. De plannen om de entree van de Vesting te renoveren, sneuvelden tragisch in de raad door hevig verzet uit de buurt die zich niet goed betrokken voelde. Dat was een grote teleurstelling en vanuit het geloof dat we hier toch samen uit moesten kunnen komen, ben ik met – toen nog raadslid Sanderse van het CDA – een paar avonden in een caravan op het plein gaan zitten. Om te luisteren en om te verbinden. Het resultaat kent u en dit was ook een inspiratiebron om burgerparticipatie op een hoger niveau te brengen. Ook dat is gelukt. En het zijn niet alleen de inwoners die voldoende betrokken moeten worden bij projecten en beleid, ook ondernemers moeten aan tafel zitten. Zo hebben wij ons ingezet voor minder regeldruk en een betere stadspromotie die grote kansen biedt voor de lokale economie.

Voorzitter, ik nader het einde van mijn – laatste – betoog. Laat ik niet afsluiten alvorens een woord van dank uit te spreken aan iedereen waarmee ik en waarmee wij de afgelopen tijd hebben mogen samenwerken. Te beginnen natuurlijk met mijn eigen fractieleden, Jan Geu, Reint, Ilse en Rob. Maar binnen deze raad werkten we net zo goed samen met de raadsleden uit andere fracties en natuurlijk met onze voorzitter. Altijd constructief en vanuit vertrouwen. Heel veel dank daarvoor. Door Jaap Timmers, oud-redacteur van de Gooi en Eemlander, werd

die goede samenwerking ook wel "de Naardense lente" genoemd. En dat brengt mij bij een dankwoord ook aan alle journalisten die de afgelopen tijd over het wel en wee in Naarden geschreven hebben. Maar zonder onze griffiers, het college en alle ambtenaren waren we natuurlijk nergens, dus ook voor hen gaan de handen op elkaar.

Voorzitter, heel graag sluit ik mijn verhaal af met een woord richting onze inwoners en ondernemers. Namens mijn fractie wil ik hen heel hartelijk bedanken voor alle inbreng die geleverd is in de afgelopen tijd en het vertrouwen dat ze ons – ook voor de toekomst – hebben gegeven. Laten we – met elkaar – doorgaan in de nieuwe gemeente Gooise Meren. En laten we de Naardense cultuur en onze positieve manier van werken vooral meebrengen naar de toekomst!
Dank u wel."

De heer **De Hollander**, CDA.

"Ik heb mijn stukje "einde van de raad van Naarden" genoemd. Aan alles komt een einde. Ook aan de bestuurlijke zelfstandigheid van Naarden. Zelf kijk ik hier met enige gemengde gevoelens tegenaan als geboren en getogen Naarder. Want het is mooi in Naarden. Veel is goed geregeld in onze gemeente en we hebben een grote 'familie' medewerkers in ons stadskantoor zoals we vorige week al hoorden tijdens het afscheid in de grote Kerk. En dat ambtenaren niets doen. Ik geloof daar niets van. Ze hebben allemaal heel veel werk verzet tijdens de fusie voorbereidingen en staan altijd voor je klaar als je iets wilt weten. Van Griffie tot medewerker en bode. Namens mijn fractie dank hiervoor.

Al waren de flauwe ambtenarenmoppen van de carnavalsvereniging vorige week wel leuk. Nou vooruit, eentje nog dan voor diegenen die er vorige week niet bij waren: Een man komt de kamer binnen van een ambtenaar en merkt direct wat op. "Wat zitten hier veel vliegen" zegt de man. "Ik weet het" zegt de ambtenaar "17..." Ik merk dat u in een goede stemming bent, dan heb ik er nog een: Wat staat er op het graf van een ambtenaar? (vanzelfsprekend) Hier rust hij verder... Vanaf 1980 hebben we als CDA aan de bestuurlijke zelfstandigheid van Naarden veel kunnen bijdragen. Altijd als een partij die tussen de mensen staat. Van mantelzorger tot voetbalclubvrijwilliger.

Vaak waren we een coalitiepartij. Een enkele keer een constructieve oppositiepartij zoals na de verkiezingen in 2011. Maar ook de voorgangers van het CDA, de ARP (Anti Revolutionaire Partij), de CHU (Christelijk-Historische Unie) en de KVP (Katholieke Volks Partij) waren vroeger al goed vertegenwoordigd in de raad van Naarden.

Een enkeling zal het wel weten. Mijn opa zat in 1947 al in de raad van Naarden namens de KVP. Hij heeft het maar één raadsperiode volgehouden, want hij vond de besluitvorming te traag gaan naar zijn zin. Veel te veel gepraat en te weinig daadkracht. Nou dat hebben de 'De Hollandertjes' allemaal wel een beetje. Mijn vader, die van 1986 tot 2006 actief was voor de gemeente Naarden, als raadslid, wethouder en fractievoorzitter, en ik heb daar af en toe zelf ook wel moeite mee. Deze inbreng is natuurlijk een uitzondering daarop..... Dus, u hoort het, ik ben de 3e generatie "De Hollander" in de raad van Naarden, dat zal niet iedereen kunnen zeggen in deze raad...

Voorzitter ik ga langzamerhand tot de afronding komen van mijn laatste inbreng in de raad van Naarden..... Ik begon er al mee. We hebben het goed in Naarden. Een prachtige gemeente om in te wonen, werken en recreëren! Blijft dat zo? Ik denk het wel.

Van deze groep raadsleden gaan er van elke partij een aantal door in de nieuwe gemeente Gooise Meren. Lars Voskuil, Koos de Haan, Theo Fambach, Jelmer Kruij, Maria van Rooijen en ikzelf gaan door en er is een kleine kans dat de VVD een wethouder gaat leveren in het nieuw te vormen college (ja toch Miriam?) In dat geval gaat ook Rob Niehe door in Gooise Meren. Genoeg Naarders in de nieuwe raad van Gooise Meren om deze mooie stad te vertegenwoordigen. Is er dan niets wat we gaan missen? Zeker wel. In ieder geval dit prachtige historische stadhuis om in de vergaderen.

Dan rest mij nog, mede namens mij fractiegenoten Frans Eijpe en Guide Bartelet, om alle hier aanwezige raadsleden te bedanken voor de zeer prettige samenwerking en leuke debatten in deze laatste raadsperiode van Naarden. En we bedanken natuurlijk de wethouders en onze voorzitter van de raad voor de samenwerking. Joyce bedankt! Ik eindig met de woorden dat deze raad inmiddels een beetje familie van ons allemaal is geworden... Ik dank u allen..."

De heer **Bartelink**, GroenLinks.

"Voorzitter,

GroenLinks is de benjamin onder de partijen in de raad. In 1994 kwamen we voor het eerst in de raad met 1 zetel. Daarna zijn we stap voor stap gegroeid met als piek 4 zetels in 2010.

Op dit moment zijn we de derde partij in Naarden met 3 zetels. U weet dat al het goede in drievoud komt. Daarom zal ik –zowaar als ik Dries heet- in deze laatste terugblik op GroenLinks Naarden 3 onderwerpen belichten:

1. De moeder van GroenLinks
2. GroenLinks als progressieve partij
3. GroenLinks als creatieve partij

Allereerst over onze *founding mother*, Wil de Vries-Kempes. Zij is HET verhaal van GroenLinks in Naarden. Want zij was het die in 1994 als eerste GroenLinkser toetrad tot de raad van Naarden en zij was het die in 2010 als eerste -en enige- GroenLinkser wethouder in Naarden werd.

En zij is het die vandaag als steunfractielid samen met Maria, Paul en ondergetekende het laatste GroenLinks geluid in de raad van Naarden laat horen. Wil, dank voor alles wat je voor GroenLinks en Naarden hebt betekend!

Dan het 2e onderwerp: GroenLinks als progressieve partij. Progressivisme is de tegenhanger van conservatisme. Waar die laatste stroming gericht is op behoud van onder meer kapitaal en macht richten progressieve partijen zich op eerlijk delen van welvaart en innovatie. GroenLinks voegt daar nog een groene dimensie aan toe in het streven naar een leefbaar milieu en herstel van het ecologisch evenwicht, in het besef dat natuurlijke hulpbronnen eindig zijn.

In de geschiedenis van de politiek in Naarden is het conservatisme dominant geweest en dat is het nog steeds. Eerbiedwaardige conservatieve uitgangspunten als traditie, hiërarchie, autoriteit en privé-eigendom zijn leidend bij traditionele conservatieve partijen als de VVD en het CDA. Al zijn er binnen deze partijen prachtige uitzonderingen op de regel geweest zoals dhr. Ten Wolde van de VVD die zich een progressieve VVD-er verklaart.

Het is de afgelopen 20 jaar gelukt om dit conservatisme van tijd-tot-tijd te doorbreken. Drie voorbeelden van geslaagde vooruitgang:

1. We zijn tegenwoordig in Naarden trots op onze invulling van burgerparticipatie en de bijdrage van buurtplatforms. Dat is vernieuwend geweest en progressief. GroenLinks heeft zich hier vanaf het prille begin in 1994 voor ingezet en blijft dat doen. Gelukkig tegenwoordig samen met alle andere partijen in deze raad.
2. We durven te stellen dat de komst van GroenLinks in de raad de kwaliteit van de beeld-, menings- en besluitvorming heeft verhoogd. GroenLinks-ers weten waar ze het over hebben, vragen door (soms irritant lang op dossiers als het wegenonderhoud of het Naarderwoonbos) en voeren het debat op inhoud en argumenten.

Waar vroeger coalitiepartijen in de raad weg konden komen met dooddoeners als 'zo doen we dat nu eenmaal' is dat klimaat de laatste 2 decennia gelukkig veranderd: van besturen op macht naar luisteren. Er wordt tegenwoordig beter geluisterd naar de samenleving, er is ruimte voor wisselende meerderheden in de raad en er wordt samengewerkt om te

komen tot de beste plannen. Vanuit de oppositie gezien mag dat nog een tandje meer, maar ook hier is de beweging progressief.

3. Dat komt ook tot uitdrukking in het 3^e voorbeeld: ons vergadermodel met voorrondes - geïnspireerd op de gemeente met de progressieve naam Voorst. Een mooie anekdote komt uit 2008 toen VVD wethouder Frans Van den Maagdenberg het onzalige, maar volgens hem lumineuze idee had om de rugbyvelden naar de Vissergronden te verplaatsen. Het comité 'Vissergronden vrij' mobiliseerde tegenkracht. Vlak voor het begin van de voorronde kwam een bode Wil de Vries-Kempes, die de voorronde voorzat, vertellen dat de voorronde moest worden afgelast. De Burgerzaal zou veel te klein zijn, de (brand)veiligheid was in het geding. In overleg met de fractievoorzitters werd anders besloten. Er kwam een voorronde met twee rondes zodat iedereen die dat wilde kon meespreken. En vanuit de hal van het stadhuis kon worden meegeluisterd. Eigenlijk hadden er ook nog *speakers* op straat moeten zijn want er stonden mensen tot in de Marktstraat. Waarschijnlijk is dit de drukst bezochte vergadering geweest uit de geschiedenis van Naarden. Goed dat dit model ook voortleeft in de nieuwe gemeente Gooise Meren.

Tenslotte nog iets over GroenLinks als creatieve partij. Begrotingsbehandelingen waren voor GroenLinks vaak een aanleiding om verrassend en op een speelse vorm kritisch uit de hoek te komen.

Denk aan:

- De parallel met het lied van Blöf 'Het regent harder dan ik hebben kan' in 1999
- Het sprookje van het gemeentebestuur als 'Ridders op de erwt' in 2007
- Het stadswapen van Naarden met geplukte adelaar in 2009
- De kinderen die op een eenwieler rondreden in de hal van het stadhuis om te verbeelden wat er aan de hand was in begrotingsland in 2010 en
- De alternatieve begroting in 2014 met onder meer de zeepbellenactie op de markt
- Dit jaar viel er geen begroting van Naarden meer vast te stellen, maar een jaarlijkse act willen we u niet onthouden.

Samenvattend kunnen we stellen dat

- Wil de Vries-Kempes voor GroenLinks het eerste balletje heeft opgegooid en daarna jarenlang de ballen in de lucht heeft gehouden.
- GroenLinks in 20 jaar te weinig bestuurlijk aan de bal is geweest, maar toch nooit een speelbal is geworden van de conservatieve partijen in de raad.
- Van Groenlinks-ers moeilijk gezegd kan worden dat ze er de ballen verstand van hadden.

(al jonglerend met drie ballen) Voorzitter, griffier, bode, notulist, collega-raadsleden, collegeleden, aanwezigen, dank u wel. Het was ons een genoegen!"

De heer **De Haan**, D66.

Voorzitter, het is opmerkelijk dat je als oudste, qua leeftijd, de jongste in de raad bent.

Vandaag zijn er veel termen gevallen als historie en de laatste keer.

De historie van D66 is een fractie, een minimaal onderdeel, van de geschiedenis van Naarden. De afgelopen decennia heeft de partij wel deel uitgemaakt van deze raad. In 2002 beleefde D66 een dip maar daarvoor en daarna waren wij stabiel aanwezig in deze raad. Stabiel omdat het lang een tweemansfractie betrof en D66 deel uitmaakte van het college. Maud Arkesteijn en Barbara van Alphen weten daarvan te vertellen. Tussen 2002 en 2006 miste men D66 node in deze raad maar in 2006 trad Marcel Adriani aan met een eenmansfractie. Na de herindelingsverkiezingen van 2010 kreeg D66 een wethouder in het college en dat hebben wij tot nu toe weten te handhaven. Dat wij nu met vier personen in de fractie zitten dat noem ik een succes. Voordat wij vooruit kijken en vooruit gaan wil ik toch even met u een nostalgische blik naar het verleden werpen. Wat gaan we hier eigenlijk missen? Het is al gezegd. Deze kleine historische zaal die onlangs werd geprezen om zijn statuut. Ik zou liever zeggen: je ervaart hier de geschiedenis zoals Olaf Vroom het gezegd heeft, je voelt dat wij staan op de schouders van vele generaties voor ons. Vergis je niet, Naarden bestaat ruim 700 jaar en dit gebouw 415 jaar. Deze zaal waarin telkens met de meubels moet worden gesleept om de

vergaderingen zo handig mogelijk te laten verlopen, dat is iets wat we niet zullen missen, het meubilair hier. Ik denk dat de stoelen wel zijn versleten en ze zitten beroerd. Dat heeft een voordeel, dat wel, je vergadert dan korter en er is weinig kans dat je aan het pluche blijft kleven. D66 is dus niet alleen voor staatkundige vernieuwing, wij zijn ook toe aan nieuwe stoelen. De bodes zullen dat gesleep ook vast niet missen straks, in ieder geval bij deze onze dank voor jullie hulp bij alle lange vergaderingen van ons. We zullen het missen als de overvolle publieke tribune met veel gestommel leegloopt als het betreffende onderwerp is afgehandeld. Soms een klein relletje dat door Tom heel goed wordt opgelost, dat gebeurt ook zomaar. En hoewel raadsleden hun uiterste best doen om het begrijpelijk te houden is het toch soms moeilijk te volgen wat hier allemaal gebeurt. Procedures, begrippen, vreemde begrippen als inverdien-effect, opplussen, aflussen en kaders stellen, ik heb pas onlangs begrepen dat dit bezuinigen is. Het eigen jargon waarbij de wethouders moties en amendementen omarmen, een heel klef gedoe geloof ik. En dat gaan we dan niet missen want ik heb begrepen dat dit woordgebruik overgenomen is door de fusieraad en zal in Gooise Meren ongetwijfeld weer terugkomen.

Wat we gaan missen is de sfeervolle borrel beneden. Die borrel lijkt luxe maar is nodig om de discussies van die avond glad te strijken en plannen te maken voor de volgende ronde, dat is erg belangrijk. Ik hoop dat er architecten zijn die er in slagen om in Bussum ook zo'n gezellige ruimte in elkaar te zetten.

Wat hebben wij zoal ervaren in deze eerbiedwaardige zaal? Onze fractie roemt de constructieve sfeer in deze raad, de zorgvuldige en geestige interrupties van de PvdA. Het maakt de zware sociale democratie een beetje luchtiger, dat kan geen kwaad. De goed onderbouwde maar ruim bemeten betogen van GroenLinks. Het blijkt vanavond ook weer hoe goed ze zich voorbereiden, chapeau. De doordachte zetten van het CDA en niet te vergeten de rechts-liberale vondsten van de VVD.

Ik dank al de fracties daarvoor en hoop dat we dat in Gooise Meren weer terug krijgen. De gemeenteraadsleden zijn geen beroepspolitici. De meeste van ons zijn amateurs. Het politieke spel is ingewikkeld en boeiend en vaak vermakelijk. Het is leuk om in de wirwar van regels de weg te zoeken en te komen tot een zinnig besluit. Het is leuk om met anderen te zoeken naar de oplossing van een probleem. De raad krijgt daarbij heel veel steun van Griffie en ambtenaren, een welgemeend woord van dank is daarvoor zeer op z'n plaats.

En de vaardigheden van de voorzitter blijken in dit verband ook buitengewoon nuttig om de boel een beetje in het gareel te houden.

De lijst van onderwerpen waarover in deze zaal gedebatteerd is de afgelopen jaren is enorm. Heerlijke discussies over het parkeren in de Vesting, een groot verschil van mening en het is nog steeds niet opgelost. Grote eensgezindheid op andere gebieden, bijvoorbeeld de Vestingwerken en burgerparticipatie, daar zijn we het allemaal wel over eens. Op al die onderwerpen komt het uiteindelijk wel goed, in de Vesting geen betaald parkeren, burgerparticipatie in Gooise Meren en de Vestingwerken in de Stichting Goois Erfgoed, of moet daar nog een vraagteken achter?

Sommige besluiten en discussies hebben een meer komisch karakter. De bitterballen zijn al langs gekomen maar wat dacht je van de discussie over de kleur van de regenpijp aan het Stadskantoor, volgens mij zijn ze nog steeds roze. Niet aflatende en wanhopige pogingen om van het Fonteinkruid in het Gooimeer af te komen. Ik ben er het afgelopen weekend op onderzoek uit gegaan, het is allemaal weg, dus dat is opgelost.

Begon ik met het historisch karakter, aan het einde van mijn speech wil ik toch even vooruit kijken. Niet voor niets is onze slogan: "En nu vooruit". En dat kan. De nieuwe gemeente Gooise Meren, of hoe die dan ook gaat heten, biedt nieuwe kansen en mogelijkheden. Wij mogen daar zelfs iedere twee weken vergaderen en volgens sommigen worden dat latertjes. Het is aan de nieuwe raad om daar op een positieve manier vorm aan te geven en ik wens de bewoners en raad toe dat het democratisch debat in ere wordt gehouden. Aan D66 zal het niet liggen.

En nu, vooruit!"

5. Afsluiting raadsperiode 2014 - 2015 en afscheid raadsleden door burgemeester Sylvester

"Vanavond is er teruggeblikt op de historie van Naarden en deze avond zelf is ook historisch. DE bijeenkomst van de raad van de gemeente Naarden draagt een heel bijzonder karakter dit keer. Als hoogste bestuursorgaan van de gemeente is de raad regulier geroepen tot het

nemen van besluiten maar vanavond staat de vergadering in het teken van afsluiten. Na een periode van bijna zeven eeuwen komt er voor Naarden een einde aan zelfstandig stedelijk bestuur. Onder dat bestuur heeft het leven van alledag zich van generatie tot generatie voltrokken. Tradities die in Naarden zijn ontstaan leven voort tot op de dag van vandaag. Een daarvan springt zeker vanavond in het oog, op een 16^e -eeuws portret van Pater Adrianus Wijte, stichter van het Burger Weeshuis, staat in het Latijns de tekst: Tempora mutanter nos et mutamur in illis. Een beetje vrij vertaald: de tijden veranderen en wij veranderen met hen mee. Je tijd verstaan en daarnaar handelen. Dat is typisch Naarden. Een traditie, een levenshouding die hier kennelijk al opgeld deed. Want tijdens de voorbereiding van de gemeentelijke herindeling was het de raad die hiervoor oog had en daarna zijn positie bepaalde tijdens cruciale momenten in de besluitvorming. Wie deugdelijk en adequaat kan besluiten kan ook goed afsluiten. Vanzelfsprekend roept dit ook gevoelens van weemoed op want we nemen vanavond afscheid van een gemeentelijke organisatie waarmee we ons innig verbonden voelen en tegelijkertijd beseffen we allen dat de tijd rijp is om de gemeente Naarden te laten opgaan in een veel groter bestuurlijk verband. We schrijven vanavond de laatste bladzijde van de geschiedenis van de gemeente Naarden maar de geschiedenis van de stad Naarden is nog lang niet voltooid. In de afgelopen jaren is de basis gelegd voor een nieuwe toekomst, een toekomst waarin onze stad mag meevliegen op de vleugels van een nieuw krachtig bestuur. Er is dus alle reden om u vanavond allen te bedanken voor uw inzet als raadslid. En ik heb de eer en ook het genoegen om die dank te mogen overbrengen. Die dank wordt uitgedrukt in de vorm van bloemen en twee kleine presentjes. Een presentje betreft een 4-delige wijnset met het wapen van Naarden. Iedere keer dat u een fles wijn opent zal het wapen mooie herinneringen aan Naarden oproepen en de wijn zal daardoor nog beter smaken. Het andere presentje bevat ook het Naardense wapen maar verwijst tevens naar de nieuwe toekomst van onze stad. De vorming van Gooise Meren zal u verleiden op zoek te gaan naar mooie plekjes in Muiden en Bussum en in het begin zult u weleens de weg kwijt raken. Dan is het heel belangrijk dat u onderweg uw mobiele telefoon kunt opladen. Dat kan met een powerbank. Ook alle andere aanwezigen willen we vanavond bedanken met dit presentje. Waarde raadsleden, ik wil het uitreiken van het presentje bij ieder van u graag vergezeld doen gaan van een kort woordje en zou het heel fijn vinden wanneer u even gaat staan wanneer ik het woord tot u richt. Ik ga de rij af zoals u hier aan tafel zit.

De heer **Eijpe**. Beste Frans, je bent als raadslid opgevallen door je bescheidenheid. Je inbreng was steeds gebaseerd op je betrokkenheid bij de lokale samenleving bijvoorbeeld als het ging om onderwerpen als openbare orde en veiligheid. Namens de gemeente Naarden dank ik je hartelijk voor je inzet.

De heer **De Hollander**. Beste Herman, het kan een nadeel zijn wanneer je hoge verwachtingen moet waarmaken vanwege de faam die je vader en je opa in de Naardense politiek hebben opgebouwd. Maar het is je gelukt mag ik wel zeggen. Je viel op door je constructieve opstelling en doordat je het Naardense buitengebied hier naar binnen hebt gebracht. Hartelijk dank voor je inzet.

De heer **Bartelet**. Je bent bij heel uiteenlopende onderwerpen betrokken geweest en hebt een rol van betekenis vervuld. Ook was je actief in diverse werkgroepen. Je was lid van de auditcommissie, lid van de raads werkgroep burgerparticipatie en lid van de fusiecommissie financiën. Eigenlijk ben je een soort accountant geweest, hartelijk dank voor je betrokkenheid.

Mevrouw **Van Rooijen**. Maria, ik geloof dat je even hebt moeten wennen aan het raadslidmaatschap maar inmiddels heb je je draai helemaal gevonden. Je hebt je onder meer verdiept in het onderwerp zorg en welzijn en je gaat vol energie door in de raad van Gooise Meren. Heel veel dank voor je toewijding en inzet.

De heer **Bartelink**. Dries, als nieuw raadslid nam je direct de rol van fractievoorzitter op je en wat mij betreft heb je die rol kundig, inhoudelijk en op een heel eigen manier ingevuld. Als lid van de oppositie bracht je op constructieve en creatieve wijze het tegengeluid in onder andere via moties en een tegenbegroting. Hartelijk dank voor je inzet voor de gemeente Naarden.

De heer **Straver**. Beste Paul, voordat je raadslid werd was je voorzitter van het buurtplatform

Keverdijk / Thijsssepark / Vierhoven. Niet zo gek dus dat je je als raadslid zeer intensief hebt bezig gehouden met het onderwerp burgerparticipatie. Hartelijk dank voor je betrokkenheid en veel succes naar de toekomst toe.

Mevrouw **Millin**. Lieve Ilse, je bent een mooi voorbeeld van iemand die positieve energie inbrengt. Altijd goedlachs en je hebt hart voor ondernemers en zeker ook voor Naarden. Je blijft letterlijk tot en met het laatste uur voor Naarden actief want je bent betrokken bij de organisatie van het vuurwerk bij het uitleiden van onze gemeente op 31 december a.s. Heel veel dank voor je inzet voor de gemeente Naarden.

De heer **Niehe**. Waarde Rob, je hebt je onderscheiden als raadslid met goed onderbouwde en genuanceerde bijdragen. Je was altijd oplettend, overzag steeds het geheel en had een scherp oog voor de rollen van raad en college. Bovendien bleek je in voorronden een heel goede voorzitter. Ik wil je hartelijk danken voor je bijdrage.

De heer **Kruijt**. Jelmer, je bent het jongste raadslid en je wist ons regelmatig een lach te ontlokken met je studentikoze humor maar dit deed geen afbreuk aan de overtuiging waarmee je jouw rol als raadslid en fractievoorzitter vervulde. Je had vaak een uitgesproken mening en was bedreven in het debat. Heel veel dank voor je inzet.

De heer **Ten Wolde**. Beste Jan Geu, in de jaren 70 was je al raadslid, in Breda. Je hebt onze raad verrijkt met originele inzichten en met ervaringen die de gemiddelde Naarder misschien niet zo snel opdoet. En dan heb ik het nog niet eens over de belevenissen met de tractor en de aanhangwagen. Heel hartelijk dank voor je toegewijde en originele inbreng.

De heer **De Haas**. Lieve Reint, ik vind dat je uitblinkt in bescheidenheid maar ondertussen breng je wel belangrijke kennis in. Dat gaat bijvoorbeeld over de gemeentelijke financiën en je was ook een gewaardeerde voorzitter van de auditcommissie. Ik vond je een rustpunt. Ik wil je hartelijk danken voor je gedegen bijdragen aan de raad.

De heer **Zonneveld**. Beste Jan, pas in de loop van dit jaar ben je toegetreden tot onze raad en toch gaat je bijdrage aan de raad veel verder terug. Achter de schermen heb je een heel actieve rol gespeeld want je maakte deel uit van de steunfractie van je partij. Heel veel succes verder en dank voor je inzet tot nu toe.

Mevrouw **Schermer**. Lieve Trude, je hebt binnen de raad een verbindende rol. Wat de raadsonderwerpen betreft had jij het sociaal domein, burgerparticipatie en Vestingwerken, met name deze hadden jouw bijzondere aandacht. Je bent opgevallen als een kundige waarnemend voorzitter op momenten waarop ik zelf even de hamer moest overdragen en ik moet zeggen dat heeft ook wel heel veel rust gegeven, het was in goede handen. Heel veel dank voor je inzet en succes.

De heer **De Haan**. Koos, ik heb gehoord dat je in het begin wat verwonderd was over de hoeveelheid tijd die het raadswerk kost. Je was onder andere lid van de auditcommissie en het werd nog veel drukker toen Olaf Vroom jou vroeg om hem op te volgen als voorzitter van de fractie. Dat alles heeft je er niet van weerhouden om je raadslidmaatschap met volle aandacht in te vullen. Heel hartelijk dank voor je inzet en heel veel succes verder.

De heer **Fambach**. Theo, in jouw denkwereld spelen architectuur, esthetica en duurzaamheid een grote rol. Als ik het goed heb gezien was het voor jou een zoektocht om je eigenzinnige kijk in balans te brengen met de inhoud van het raadswerk. Ik durf nu wel te stellen dat je dat is gelukt. Met je filosofische inslag gaf je ons regelmatig stof tot nadenken en dat was soms heel hard nodig. Dankjewel voor je inbreng.

De heer **Voskuil**. Nestor van de raad, niet in de zin dat je in leeftijd de oudste bent maar je bent met bijna tien raadsjaren het langst zittende lid. Je maakte zowel deel uit van de coalitie als de oppositie en de overeenkomst is dat je in beide rollen je maatschappelijk engagement sterk naar voren liet komen. In de laatste periode kwam je onder meer op voor sociale woningbouw. Hartelijk dank voor je inzet.

Mevrouw **Bekkema**. Beste Rolien, ik noemde Lars de Nestor van de raad maar jij bent het op een na jongste raadslid. Dit verhindert echter niet dat je volwaardig hebt meegedraaid. Je hebt in het bijzonder belangstelling voor het sociaal domein en je hart gaat mede uit naar vluchtelingen en naar nieuwe Nederlanders. Namens de gemeenteraad van Naarden dank ik je heel hartelijk voor je betrokkenheid.

Met genoeg heb ik onze zeventien raadsleden in het zonnetje gezet maar daarmee heb ik nog niet alle raadsleden bedankt die het raadswerk mogelijk hebben gemaakt. Naast de raadsleden zelf zijn er ook anderen die een onmisbare rol hebben vervuld. Om te beginnen wil ik stilstaan bij het thuisfront van de raadsleden. Aan het raadswerk wordt jaarlijks vele avonden besteed en dikwijls moeten in het weekeinde vergaderingen worden voorbereid, dit kan een enorm beslag leggen op partners en kinderen.

Ook de steunfracties verzetten heel veel werk achter de schermen.

Sinds 2002 hebben zij zelf geen zetel meer in de gemeenteraad maar nog steeds nemen zij tijdens de raadsvergadering een heel prominente plaats in. Kenners weten dat ik het nu heb over de wethouders. Zonder hun aanwezigheid kan de raad zijn controlerende taak niet uitvoeren en hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van de gemeentesecretaris onder wiens leiding de ambtenaren bijdragen aan de raadsvergaderingen:

Miriam van Meerten, Marleen Sanderse, Olaf Vroom en Hetty Molenbrugge.

De ambtelijke ondersteuners heb ik ook al genoemd, ik denk dan aan de man die ervoor zorgde dat de raadszaal steeds tiptop in orde was, tafels en stoelen op de goede plek, microfoons goed afgesteld, koffie precies op de juiste sterkte en, voor mij heel belangrijk, lekkere thee, bode Tom Looman.

Tot slot, maar zeker niet het minst belangrijk, noem ik de leden van de Griffie. Carin Vreedevelt, Mark van Dongen en Minke Knibbe. Zonder hen zou het echt onmogelijk zijn om het hoge niveau te bereiken wat we de afgelopen jaren met elkaar hebben bereikt hier tijdens het werk in de zaal.

Minke, jou wil ik graag ook apart noemen. Je was voor alle fracties en raadsleden een permanent aanspreekpunt. Met je gedegen kennis van zaken loodste je de raad langs vele klippen en zorgde je ervoor dat steeds de juiste koers werd gevaren en het juiste tijdsschema werd gevolgd. Ik moet niet vergeten te zeggen dat je ook voor mij persoonlijk een onmisbare steun bent geweest en tot op vandaag nog bent, zowel voor als tijdens raadsvergaderingen.

Lieve mensen, ik kan natuurlijk proberen zo lang door te gaan dat deze vergadering nooit ten einde komt en de gemeente Naarden gewoon blijft bestaan maar dan worden wij op 1 januari 2016 door de tijd ingehaald want dan gaat hoe dan ook de mooie gemeente Gooise Meren van start. Beter is het wanneer wij onder het genot van een drankje gaan nagenieten. Ik wil u allen danken voor uw aandacht en aanwezigheid bij deze historische slotzitting van de gemeente Naarden en ik spreek graag de volgende slotwoorden uit: "Vaarwel gemeente Naarden, leve Naarden leve Gooise Meren".

6. Rondvraag

Mevrouw **Schermer** spreekt de burgemeester toe namens de hele raad:

"Lieve Joyce, je bent hier op 14 september 2009 aangetreden als waarnemend burgemeester. Op dat moment was het wetsvoorstel in voorbereiding en dit zou op 1 januari 2011 geleid moeten hebben tot de fusie van Naarden, Muiden, Muidenberg, Bussum en Weesp. Daarom waren er geen verkiezingen in maart 2010 maar het liep anders en er kwamen verkiezingen in november 2010. Jij bent aangesteld met het idee dat je ruim een jaar waarnemend burgemeester zou zijn. Toen je aantrad zei je dat je vol voor de fusie ging, dat je er was voor de bewoners van Naarden en hoe bijzonder je het vond om als inwonster van Naarden burgemeester te zijn.

Je rol als voorzitter van deze raad is vrij bijzonder. In juni 2011 is het voorstel voor de herindeling afgestoofd en de Tweede Kamer kwam op werkbezoek. Het voorstel werd opnieuw in behandeling genomen en we dachten er werkelijk bijna te zijn maar het liep anders. Op 22 mei 2012 werd het wetsvoorstel verworpen en pas 3 jaar later zouden we zijn waar we hadden willen zijn. Dat betekende voor jou, als voorzitter van deze raad, dat je een totaal ander vooruitzicht had. Het is echt een verschil of je in september 2009 aantreedt met het idee

dit anderhalf jaar te gaan doen maar je bent er vol voor gegaan. Wat ik persoonlijk in jou heb gezien is dat het voor jou, net als voor ons allemaal, een teleurstelling was maar tegelijkertijd kon je ook laten zien wat de kracht in jou is om er vol voor te gaan. Want dat heb je gedaan. Met al je energie, met het inzetten van al je relaties want het was natuurlijk voor ons een enorm voordeel dat je niet alleen voorzitter van onze raad was maar ook lid van de Eerste Kamer. Het bijzondere is natuurlijk ook dat je zelf meegewerkt hebt aan het goedkeuren van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer. Je bent er dus eigenlijk ruim 5 ½ jaar mee bezig geweest, met iets dat voor jou een tussenfase had moeten zijn. Het voorzitten van een raad lijkt misschien eenvoudig maar zoals we allemaal hebben kunnen zien aan de perikelen in de Tweede Kamer van de afgelopen tijd, waarbij allerlei mensen inclusief de voorzitter van de Tweede Kamer sneuvelen, is dat helemaal niet zo simpel. Het lijkt alsof het een spel is van het woord geven of het woord ontnemen maar er gaat veel meer schuil achter het voorzitten van een gemeenteraad. Het feit dat wij als Naardense raad, en ik heb er twee mogen meemaken onder leiding van Joyce, constructief met respect voor elkaar het debat gevoerd hebben is niet in de laatste plaats te danken aan de goede vaardigheden van onze eigen interim waarnemend burgemeester. Het is het spel van vasthouden en loslaten. Vasthouden in de zin van vasthouden aan de tijd want wij waren altijd op tijd klaar met de vergaderingen, er mocht niet te lang gedebatteerd worden. Als wij niet helemaal begrepen hoe de hazen liepen in de raad dan werden we vriendelijk uitgenodigd om een kopje thee of een kopje koffie te komen drinken. Als je dat hoorde dan dacht je, hmmm, dat zal zeker heel gezellig worden maar je kreeg dan ook gelijk college over wat een amendement en een motie zijn en wat een rondvraag is, en dat deze liever niet gesteld moeten worden aan het eind van de vergadering als we eigenlijk allemaal naar de borrel willen.

Joyce, je hebt de raad opgevoed. De eerste raad in 2011 waar je mee te maken kreeg nadat je plotseling toch langer aan moest blijven dan je dacht, was bovendien ook nog een raad waar 13 van de 17 mensen nieuw waren en deze wisten niet meteen hoe een raadsvergadering zo goed mogelijk kon verlopen. Jij hebt ons dit allemaal geleerd en alles in de hand gehouden, soms wilde je zelfs de voorzittershamer niet zo heel gemakkelijk loslaten. Dank daarvoor, dat je toch af en toe durfde los te laten. Ik wens je dat toe ook in je nieuwe functie waar je substitueert ombudsman bent. Ik hoop dat je met heel veel plezier terugdenkt aan de vele raden die je hebt mogen voorzitten, niet in de laatste plaats dankzij het geweldige werk van Minke liepen de raadsvergaderingen soepel en vlekkeloos.

Ik wil je namens iedereen hier aanwezig in deze gemeenteraad bedanken, ik vind het bijzonder dat je de laatste voorzitter van de gemeenteraad zult zijn van de gemeente Naarden en ik ben ook heel erg blij dat dat een vrouw is. Ik vind dat mooi, de vrouwelijke wethouders knikken instemmend, het is ook wel een beetje de eeuw van de vrouw. Ik ben er van overtuigd dat vrouwen ook in Gooise Meren een belangrijke rol gaan spelen. In ieder geval wens ik jou persoonlijk in je nieuwe functie veel succes en veel geluk."

Burgemeester **Sylvester** zegt er trots op te zijn dat in Naarden altijd een rustige bestuurscultuur was. In de krant is regelmatig te lezen dat in gemeentes wethouders aftreden of raadsleden vertrekken maar in Naarden is hiervan geen sprake geweest.

De heer **Fambach** meldt dat hij voor alle raadsleden een boekje heeft meegenomen waarin de speerpunten met betrekking tot de Regio Gooi en Vechtstreek geformuleerd staan.

De heer **Voskuil** zegt dat de PvdA het goede gebruik heeft om toetredende mensen te verwelkomen met een bos rozen en aftredende raadsleden een rode rozenstruik te overhandigen. De PvdA deelt aan allen een rozenstruik uit.

7. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 21:55 uur.

Vastgesteld in de openbare vergadering

van de raad van de gemeente Gooise Meren
gehouden op 13 januari 2016

voorzitter,

griffier,